

Τὸ «Ἐθνικὸ Θέατρο», τὸ ὁποῖο παρουσίασε φέτος πάρα πολλὰ καινούρια ἔργα, τόσα πολλὰ ὥστε τὸ κοινὸ δὲν ἔχει τὸν καιρὸ νὰ τὰ παρακολουθήσει καὶ παραπονεῖται γιὰ τὸν πολὺ γρήγορο ρυθμὸ τῆς ἐναλλαγῆς τους (φθάνω στὸ συμπέρασμα ὅτι ὁ τέτοιος ὀργανισμὸς καταλήγει νὰ εἶναι περίπου τὸ ἴδιο σφαλερὸς ὅσο ἡ ἀδράνεια ποὺ χαρακτήριζε τὸ θέατρο κάτω ἀπὸ τὴν προηγούμενὴ του Διεύθυνση), ἐκλείσει τὴ φετινὴ του περίοδο μ' ἓνα ἑλληνικὸ ἔργο ἀναμφισβήτητης ποιότητάς.

«Τὰ χέρια τοῦ ζωντανοῦ Θεοῦ» τοῦ κ. Π. Πρεβελάκη μπορεῖ νὰ στεροῦνται κάπως ἀπὸ θεατρικότητα· ἡ δράση, χωρὶς νὰ ἀπουσιάζει ἐντελῶς, ὑποχωρεῖ μπροστὰ σὲ συζητήσεις ποὺ ἐπεκτείνονται σὲ ὑπέρμετρο μᾶκρος, σὲ ἀναπτύξεις ἰδεολογικῶν θεωριῶν, καὶ κάποτε καὶ διακόπτεται ἀπὸ ταμπλό ἐμβόλιμα, στατικά, ποὺ μόνον ἀπεικονίζουν ὅ,τι εἶναι κιόλας γνωστό· ἡ εἰκόνα τῆς στρατιωτικῆς καθάρσεως π.χ., παρ' ὅλη τὴν παραστατικότητά της, εἶναι περιττή. Τὸ ἔργο ἔχει κι ἓνα ἄλλο ἀσθενέστερο ἀκόμα σημεῖο. Ὅπως τὸ σημείωσα κιόλας σὲ τούτῃ ἐδῶ τῇ στήλῃ ἅμα τὸ διάβασα σὲ βιβλίον, μᾶς γεννᾷ τὴν ἀπορία πῶς ἄραγε αἰσθάνθηκε ὁ κ. Πρεβελάκης, τοῦ ὁποῖου τὸ κλίμα εἶναι ἐντελῶς ἄλλο, τὴν ἀνάγκη αὐτῆς τῆς σύνθεσης ποὺ προσεγγίζει στενὰ τὰ ὅρια τοῦ ντοστογεβσκικοῦ *pastiche*; Βέβαια, ἡ σημασία ποὺ ἀποδίνει ὁ κ. Πρεβελάκης στὸ ἄτομο ξεφεύγει ἀπὸ τὶς ἀντιλήψεις τοῦ Ντοστογιέβσκι, ὅμως τὸ θέμα τῆς λύτρωσης μέσον τῆς ἐξομολόγησής, κι ἄλλα ἐπίσης μοτίβα, μᾶς φέρνουν κατευθεῖαν καὶ μᾶς καθηλώνουν στὸν ντοστογεβσκιχὸ κόσμον. «Τὰ χέρια τοῦ ζωντανοῦ Θεοῦ» ἔχουν ἀπάνω μας μιὰ παράδοξη ἐπενέργεια· ἐνῶ τὰ ἐκτιμοῦμε, δὲν

έχουμε τὴ διάθεση νὰ σταθοῦμε γιὰ καιρὸ κοντὰ τους, γιὰτὶ
έχουμε τὴν ἐντύπωση ὅτι εἶναι ἓνα ἀντικαθρέφτισμα, ἓνα κεί-
μενο σὰν ἀπὸ δεῦτερο χέρι· δὲν αἰσθανόμαστε ὅτι ἐκφράζουν
τὴν προσωπικότητα τοῦ συγγραφέα τους. Φανερώνουν μόνον
ὅτι τοῦτος δέχθηκε, σὲ μιὰ ὥρα τῆς πορείας του, μιὰ πολὺ ἱ-
σχυρὴ ἐπίδραση.

Οἱ ἐλαττωματικότητες ὁμῶς αὐτὲς ἐξουδετερώνονται, του-
λάχιστον ἐν μέρει, ἀπὸ τὸν ἔξοχο λόγο κι ἀπὸ τὴν πνευματικό-
τητα ποὺ ἀναδίνεται ἀπὸ τὴν κάθε σχεδὸν σκηνή. Τὸ ἔργο ἔχει
καὶ μιὰ ἀριστη, βαθιὰ ψυχογραφικὴ καὶ θεατρικὴ σκηνή. Ἡ
στιγμὴ ὅπου τὸ κεντρικὸ πρόσωπο ἐπιστρέφει γιὰ νὰ σκοτώ-
σει ἐκεῖνον στὸν ὁποῖο εἶπε τὸ ἀμάρτημά του κι ἐνσαρκώνει
ἔτσι τὴν τύψη του—τὴν πράξη θὰ τὴν ἐκτελέσει ἀργότε-
ρα—ἀλλὰ διστάζει, συγκινεῖται, καὶ πρὸς τὸ παρὸν τὸν ἐναγ-
καλίζεται εἶναι δραματικώτατη.

Ἀριστη ἦταν καὶ ἡ ἐρμηνεία. Ὁ κ. Γληνός, τὸ παρατήρη-
σα καὶ στὴν προηγούμενὴ του ἐμφάνιση, εἶναι σὲ πάρα πολὺ
καλὴ φόρμα· εἶχε περιορίσει στὸ ἔπακρο τὴν ἀδυναμία του,
τὴν τάση του πρὸς τὸ στόμφο, καὶ μετέδωσε συγκλονιστικὰ
καὶ μὲ ἔντονο παλμὸ τὴν ἐνδόμυχη ἀγωνία τοῦ ἀνθρώπου ποὺ
βασανίζεται ἀπὸ ἓνα ἀνομολόγητο ἐγκλημα. Ὁ κ. Κωτσόπου-
λος ἦταν πειστικώτατος, κι ὁ κ. Παρασκευᾶς μᾶς μάγεψε καὶ
πάλι μὲ τὴν παραστατικότητά, ἀλλὰ καὶ μὲ τὸ μέτρο τοῦ παι-
ξίματός του, μὲ τὴν κρυστάλλινή του ἀρθρωση καὶ μὲ τὸ χρῶ-
μα ποὺ ἔδινε στὴν κάθε φράση τοῦ ρόλου του. Ἰκανοποιητικό-
τατοι ἦταν καὶ οἱ κ.κ. Βόκοβιτς καὶ Ἀποστολίδης. Ὁ χορὸς
τῶν ἄλλων προσώπων εἶχε ἀρμονικώτατα ρυθμισθεῖ ἀπὸ τὸν
σκηνοθέτη κ. Σολομό, καὶ οἱ ἐντελῶς ξεχωριστὲς σκηνογρα-
φίες τοῦ κ. Μόραλη δημιουργοῦσαν καὶ πλαστικὰ καὶ ὑποβλη-
τικὰ—ἀκριβῶς γιὰτὶ ἦταν λιτὲς—τὴν ἀτμόσφαιρα ποὺ ζητοῦ-
σε τὸ ἔργο. Οἱ σκηνογραφίες τοῦ κ. Μόραλη εἶναι ἀπὸ τίς αἰ-
σθητικότερες ποὺ ἔχω δεῖ στὴ μακριά μου παρακολούθηση
τῆς θεατρικῆς ζωῆς.